

آفرینش

فصل اول

درس اول: معرفت آفریدگار
درس دوم: پنجره‌های شناخت

فارسی و زندگی

شعر «معرفت آفریدگار» را با لحن و آهنگ مناسب بخوانید.
به یکی از آفریده‌های خداوند به دقت نگاه کنید، فکر کنید و سپس چند جمله درباره‌ی آن سخن بگویید.

آیا می‌دانید؟

- ۱ راه‌پله‌ی مدرسه یا خانه‌ی شما چند پله دارد؟
- ۲ کف کلاس شما از چند عدد موزاییک تشکیل شده است؟
- ۳ هم اکنون در کیف شما چند جلد کتاب و دفتر وجود دارد؟

معرفتِ آفریدگار

درس

اول

اهداف

- اولیای گرامی! انتظار می‌رود؛ فرزند شما در پایان این درس بتواند:
- ۱ با زیبایی‌های آفرینش در شعر سعدی و متون دیگر ادبی آشنا شود؛
 - ۲ شعر را با لحن و آهنگ مناسب بخواند؛
 - ۳ مفاهیم کلیدی و اصلی شعر را بیان کند؛
 - ۴ شاعر درس را بشناسد و آثار او را نام ببرد.

توصیه‌های آموزشی برای اولیا

- اولیای گرامی! این بخش با هدف همکاری، مشارکت و ایجاد صمیمیت بین شما و فرزندتان طراحی شده، پس با توجه به اهداف یاد شده‌ی بالا:
- ۱ درباره‌ی زیبایی‌های آفرینش خداوند در شعر سعدی با فرزندتان گفت‌وگو کنید؛
 - ۲ شعر درس را با لحن و آهنگ مناسب برای فرزندتان بخوانید، سپس بخواهید او هم با لحن و آهنگ مناسب شعر را بخواند. درباره‌ی لحن خود و فرزندتان و انتخاب بهترین لحن برای شعر گفت‌وگو کنید و به نتیجه برسید؛
 - ۳ به همراه فرزندتان فایل صوتی کتاب گویای مربوط به این درس را گوش کنید، سپس لحن و آهنگ خود را با آن مقایسه کنید؛
 - ۴ به فرزندتان کمک کنید تا با مراجعه به سایت‌ها، کتاب‌ها و ... اطلاعاتی از سعدی شاعر بزرگ ایران به دست آورد و برای اعضای خانواده بخواند.

نکته‌های آموزشی برای اولیا

- جمله: جمله، یک یا مجموع چند کلمه است که پیام کاملی را از گوینده به شنونده برساند.
- انواع جمله: (از نظر محتوا):
 - ۱ خبری: جمله‌ای که خبری را بیان می‌کند؛ «هر گل و برگی که هست، یاد خدا می‌کند».
 - ۲ پرسشی: با این جمله پرسش می‌کنیم؛ مانند «بلبل و قمری چه خوانند؟»
در بیش‌تر جمله‌های پرسشی از کلمه‌های پرسش، مانند (چه، چرا، چگونه، آیا، کجا، چه کسی، کی، کی و ...) استفاده می‌شود. اما گاهی جمله‌ی پرسشی بدون این کلمه‌ها می‌آید و با علامت سؤال آن را مشخص می‌کنیم. مانند: امروز به مدرسه رفتی؟ کلمه‌ی «آیا» در این جمله حذف شده است.
 - ۳ امری: با خواهش یا فرمان بیان می‌شود؛ مانند، «خیز و غنیمت شمار» که با فرمان و دستور و «لطفاً برایم آب بیاور» با خواهش بیان شده است.
 - ۴ عاطفی: بیانگر احساس شگفتی و عاطفه است؛ مانند «چه گل زیبایی!» «مادرم، دوستت دارم!».
- در زبان فارسی فعل معمولاً در پایان جمله می‌آید ولی گاهی در شعر برای زیبایی و آهنگین شدن آن، جای فعل عوض شده و فعل در آغاز یا میانه‌ی جمله نیز می‌آید؛ مانند:
«باد بهاری وزید، از طرف مرغزار» که فعل «وزید» در میانه‌ی جمله آمده است. جمله این گونه است: باد بهاری از طرف مرغزار وزید.
در زبان گفتاری نیز این کار را انجام می‌دهیم؛ مانند:
به جای این که بگوییم، من به مدرسه رفتم، می‌گوییم: «من رفتم مدرسه». که فعل رفتن در میانه‌ی جمله آمده است.

توجه: مطالب این صفحه برای آگاهی اولیا و همراهی با فرزندشان در فرآیند یادگیری تنظیم گردید. دانش‌آموزان علاقه‌مند نیز می‌توانند از آن استفاده نمایند.

واژه‌های کلیدی

معرفت - خلق - آفریدگار - نعمت - سپاس داری - گمراهی - طرف - مرغزار - غنیمت - ربیع - نظر - هوشیار - قمری - موزون - غفلت - صخره - صحرا - تعجب - حک - غرق - مشاجره.

خواندن و درک متن

۱ حکایت زیر را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید.

درویشی به دهی رسید. عده‌ای از بزرگان ده را دید که نشسته‌اند. گفت: «چیزی به من بدهید وگرنه به خدا قسم با این ده همان کاری را می‌کنم که با ده قبلی کردم.» آن‌ها ترسیدند و هرچه خواسته بود به او دادند. بعد از او پرسیدند: «با ده قبلی چه کردی؟» گفت: «از آن‌ها چیزی خواستم، ندادند. آمدم این جا. شما هم اگر چیزی نمی‌دادید به ده دیگری می‌رفتم.»

(دهستانی، طنز کمال: ۴۸)

الف) وقتی درویش بزرگان ده را دید، به آن‌ها چه گفت؟

ب) آیا درویش زورمند و قدرتمند بود؟ چرا اهالی ده هر چه درویش خواست به او دادند؟

۲ با توجه به حکایت درس اول «محبت، بگوئید؛ چرا باید محبت‌ها را روی سنگ و بدی‌ها را روی شن نوشت؟

نکته‌ی آموزشی برای اولیا و دانش‌آموزان

فبری: جمله‌ای که فبری را می‌دهد. (هوا سرد است.)

پرسشی: با این جمله پرسش می‌کنیم. (پرا هوا سرد است؟)

امری: با فوازش یا فرمان بیان می‌شود. (کتاب را بردار.)

عاطفی: بیانگر احساس شگفتی و عاطفه است. (ای فرای مهربان، دوستت دارم!)

املا و دانش‌زبانی

۱ کدامیک از جمله‌های زیر نادرست است؟ چرا؟

الف- برگ درختان سبز، در نظر هوشیار.

ب- هر گل و برگ که هست، یاد خدا می‌کند.

ج- این همه خلق را که شما بینید بدین چندین بسیاری.

۲ برای هر کدام از انواع جمله مثالی بزنید.

جمله‌ی خبری:

جمله‌ی پرسشی:

جمله‌ی امری:

جمله‌ی عاطفی:

۳ در جمله‌ی «دوست دارم، خدای مهربان را»، فعل کدام است؟ رنگ بزنید.

۴ کلمه‌های مترادف (هم معنی) را به هم وصل کنید.

۵ درس را خوب بخوانید، سپس نوشته‌ی زیر را نقطه‌گذاری کنید.

اس همه حلق را که سما سسد سدس حدس سساری، اس همه را حالعی اسب که آفرندگار
اسان اسب و بعب بر اسان ار وی اسب.

۶ پس از خواندن درس، جدول را کامل کنید.

کلمه‌های بی نقطه	یک نقطه	دو نقطه	سه نقطه	چهار نقطه	پنج نقطه	شش نقطه
.....
.....
.....

توصیه‌ی آموزشی برای اولیا و دانش‌آموزان

اولیای گرامی! تشفیص و شناخت کلمه‌های بی نقطه و پندنقطه در متن درس، به املای درست واژه‌ها کمک می‌کند. شما هم می‌توانید متنی در اختیار فرزندتان قرار دهید تا این تمرین را انجام دهد.

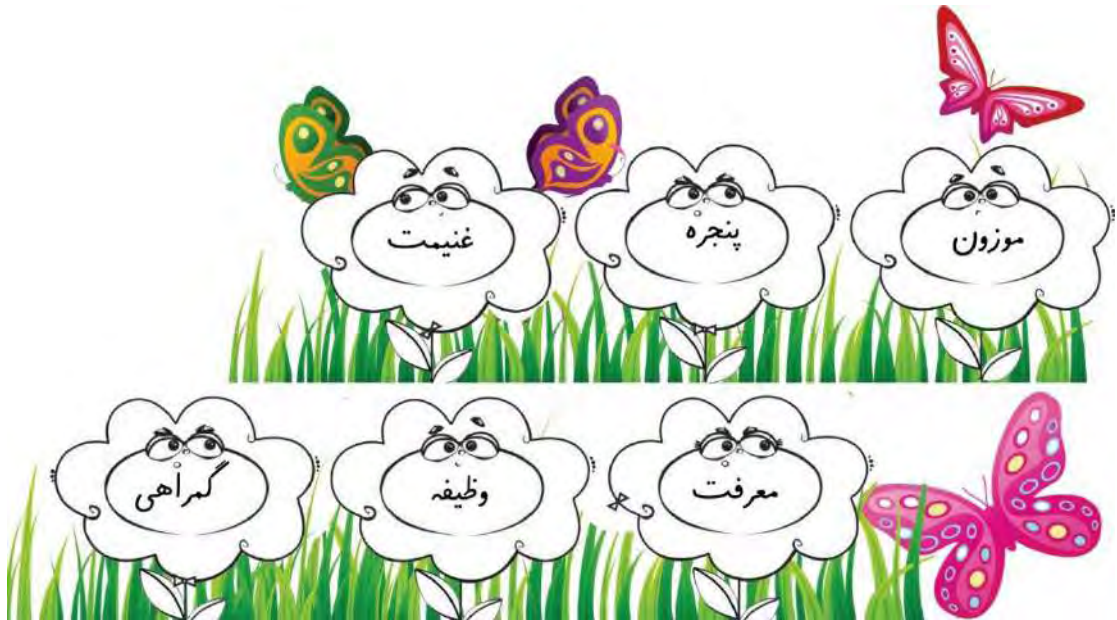

۷ تمام کلمه‌های هم آهنگ با واژه‌ی «کار» را از درس پیدا کنید و بنویسید. مانند نمونه:

۸ هر کدام از کلمه‌های زیر را که در درس اول وجود دارند، رنگ بزنید.

توصیه‌ی آموزشی برای اولیا و دانش‌آموزان

اولیای گرامی! پیدا کردن کلمه‌های هم‌آهنگ، علاوه بر این که به املاي دانش‌آموز کمک می‌کند، بهترین تمرین برای آموزش «قافیه» است. شعری در اختیار فرزندتان قرار دهید و از او بخواهید کلمات هم‌آهنگ شعر را پیدا کند و بنویسد.

نگارش و کارگاه نویسندگی

۱ به تصویر نگاه کنید و هرچه به نظرتان می‌آید در دو سطر بنویسید.

۲ درباره‌ی مفهوم ضرب‌المثل «هر آن کس که دندان دهد، نان دهد.» یک سطر بنویسید.

۳ دو تصویر زیر سعدی و ابوعلی بلعمی هستند، آن‌ها را با هم مقایسه کنید و تفاوت‌ها و شباهت‌های آن‌ها را از نظر ادبی در دو سطر بنویسید.

نکته‌ی آموزشی برای اولیا و دانش‌آموزان
«مقایسه»، یکی از روش‌های رسیدن به «درک متن» است. فرزندتان با کنار هم قرار دادن اطلاعات دو چیز یا دو شخص به تفاوت‌ها و شباهت‌های آن‌ها پی می‌برد.

۴ متن زیر را بخوانید، سپس آن را به نثر ساده برگردانید.

خَبَّازِ غَزَنین

شنیدم که در غزنین، خَبَّازان در دگان‌ها بیستند؛ و نان، عزیز و نایاب شد؛ غُربا و درویشان در رنج افتادند و به تظلم به درگاه شدند. و پیش سلطان، از نانوایان بنالیدند. فرمود تا همه را حاضر کردند. گفت: «چرا نان تنگ کرده‌اید؟» گفتند: هر باری که گندم و آرد در این شهر می‌آورند نانوای تو می‌خرد و در انبار می‌کند و می‌گوید: «فرمان چنین است». سلطان بفرمود تا خَبَّاز خاص را بیاوردند، در زیر پای فیل افکندند. چون بمرد، بر دندان پیل بیستند و در شهر بگردانیدند. و بر روی منادی می‌کردند: «هر که در دگان نگشاید از نانوایان، با او همین کنیم.» و انبارش خرج کردند. نماز شام بر در هر دگانی پنجاه من نان بمانده بود و کس نمی‌خرید.

(گزیده‌ی قابوس‌نامه، ۱۳۸۷: ۱۹۵)

توصیه‌ی آموزشی برای اولیا و دانش‌آموزان
اولیای گرامی! برای آن که فرزندتان بتواند متنی را به نثر ساده بنویسد، باید هم معنی (مترادف) کلمه‌های متن را بداند، او را در پیدا کردن هم معنی (مترادف) کلمه‌ها یاری کنید.

خوشنویسی

بیت زیر را که کم رنگ نوشته شده؛ ابتدا پررنگ کنید و سپس یک بار از روی آن بنویسید..

چو خواهی که نامت بود در جهان مکن نام نیکِ بزرگانِ نهان
 چو خواهی که نامت بود در جهان مکن نام نیکِ بزرگانِ نهان

«سعدی»

آن چه از این درس یاد گرفتم

باز خورد و امضای آموزگار خوبم